

Ensimmäinen Pietarin kirje

Keefa A

Pietarin, eli Keefa'n äidinkielenen teksti. Tekstipohjana Critical Text, jonka valmisti 1800-luvun lopulla pastori Gwilliam, käymällä läpi kaikki British Museum'n kokoelmien käsikirjoitukset. Critical Text julkaistiin kirjana, latinankielisellä kommentaarilla, Clarendon Press'n toimesta 1901. Teksti menee yllättävän tarkasti Codex Khabouris –tekstin mukaan, jota käytän tässä mukana. Khabouris löydettiin 1954, ja tutkijoiden tuloksena oli se, että ”teksti ei ole käännös, kreikka on käännetty tästä kielestä”. Toisin kuin kreikan teksteissä, arameassa ei käsikirjoitusten välillä ole juurikaan eroja. Käytössäni on viisi erilaista aramean tekstiä, mutta erot ovat lähes olemattomat, yleensä toisessa on joku ”hän”-sana sellaisessa kohdassa, missä se toisesta puuttuu. Suurin osa teksteistä on täysin identtisiä. Täytyy sanoa, että kun vertaan aramean, kreikan ja koptin kielisiä tekstejä keskenään, nykyajan kääntäjät voisivat ottaa mallia käännösten tarkkuudesta.

Piikkiössä joulukuussa 2013,
Tuomas Levänen

1:1 פטרוס שליחא דישוע משיחא לגביא ותובא

matkaajat ja valituille Messias Jeshuan apostoli Petros .

דזריעין בפנטוס ובגלטיא ובקפודקיא ובאסיא

Asia'ssa ja Kappodokia'ssa ja Galtija'ssa ja Pontos'ssa hajaantuneet jotka

ובביתוניא

Beit-u'nia'ssa ja

Apostoli Petros, Messias Jeshuan valituille ja matkaajille, jotka ovat hajaantuneet Pontos'ssa, ja Galtijassa, ja Kappodokiassa ja Asiassa ja Beituniassa.

Beit-u-nia, ”talo ja kaunis ilma”. Kappodokia on VT:n Kaftor.

2אילין דאתגביו במקדמות ידעתה דאלהא אבא

isä Jumalan tuntemisessaan edessään valitut jotka nuo .

בקדישותא דרוחא דנהוון למשמעתא ולרסס דמה

verensä pirkotus ja kuuliaisuudelle olisivat että hengen pyhityksessä

דישוע משיחא טיבותא ושלמא נסגא לותכון:

teille lisääntyvä rauha ja hyvyys Messias Jeshuan

Ne, jotka ovat isän Jumalan edessä valittuja, hänen tietämisessään, että olisivat hengen pyhityksessä kuuliaisina, ja hänen verensä pirsokkattamia. Messias Jeshuan hyvyys ja rauha lisääntyköön teille!

Kreikka ottaa sanat tässä väärin ja seurauksena on pro-gnosis, ennalta tieto. Ajattelutavasta heijastuu sen ajan tyyppillinen kreikkalainen filosofia. Prognosis ei esiinny missään muodossa LXX-kreikassa. Tällainen sanavalinta viittaa kreikkalaisen ajattelutavan tuntevaan kääntäjään. Toisaalta teksti kuitenkin tarkoittaa, että isä Jumala on tiennyt, ketkä on edessään valinnut. Kreikan sana Theos, Jumala, on sanskritin kielestä transliteroitu lainasana.

3 מברך הו אלהא אבוהי דמרן ישוע משיחא הו דבחננה

armollisuudessaan hän Messias Jeshua Herramme isänsä Jumala hän siunattu .

סגיאא אולדן מן דריש בקימתה די שוע משיחא לסברא

toivolle Messias Jeshuan ylösnousemuksessaan ylhäältä synnytti paljon

דחיא:

elämän

Siunattu olkoon Jumala, meidän Herramme, Messias Jeshuan isä! Suuressa armollisuudessaan hän synnytti meidät ylhäältä Messias Jeshuan ylösnousemuksen kautta, elämän toivolle.

4 ולירתותא דלא מתחבלא ולא מתטנפא ולא חמיא הי

se kuihdu eikä saastunut eikä tuhoutu ei joka perintöosalle ja .

דמטיבא לכון בשמיא:

taivaissa teille valmistettu joka

Ja sille perintöosalle, joka ei tuhoutu, eikä saastu eikä kuihdu, se, joka on on teille taivaissa valmistettu.

5 כד נטירין אנתון בחילא דאלהא ובהימנותא לחיא

elämälle uskollisuudessa ja Jumalan voimassa te varjellutte kun .

דמטיבין דנתגלון לזבנא אחריא:

viimeinen ajalle ilmestyvät että valmiina jotka

Kun te varjellutte Jumalan voimassa ja uskollisuudessa, niitä elämiä varten, jotka ovat valmiina ilmestymään viimeisenä aikana.

6 דבהון תחדון לעלם אפן בהנא זבנא קליל מתתעיקין

olette uupuneet vähän ajassa tässä vaikka iankaikkisuudelle iloitsette elämässänne että .

אנתון בנסיונא משחלפא דעדין עליכון:

heidän ylleen yllättää joka monenlaiset koettelemuksessa te

Että te saisitte elämässänne iloita iankaikkisesti, vaikka tässä ajassa olettekin uupuneet monenlaisissa koettelemuksissa, jotka tulevat yllättäen.

Loppu puuttuu kreikan tekstistä. Nisaaion voi kääntää myös kiusaus, koettelemus kuitenkin ensisijainen (Jastrow). Myös kreikassa koettelemus on ensisijainen sanavaihtoehto. Sama sana on TgPs.26:2, ”Tutki minua, Herra, ja pane minut koetukselle”.

7 איכנא דבוחרנא דהימנותכון נתחזא דמיתר מן דהבא

kullasta kalliimpi joka ilmestyvä uskollisuutenne todistus että siten .

סנינא דאתבקי בנורא לתשבוחתא ולאיקרא ולקולסא

ylistykselle ja kunnialle ja kirkkaudelle tulessa koeteltu joka puhdistettu

בגלינה די שוע משיחא:

Messias Jeshuan ilmestyksessään

Siten, että teidän uskollisuutenne todistus tulee ilmestymään, joka on oleva kallisarvoisempaa kuin puhdistettu, tulessa koeteltu kulta, kirkkaudeksi ja kunniaksi ja ylistykseksi, Messias Jeshuan ilmestyessä!

8 הו דלא חזיתוניהי ומחבין אנתון לה ובהימנותה רוזין

riemuitsette uskollisuudessaan ja hänelle te rakastatte ja olette nähneet ette jota hän .

אנתון בחדותא משבחתא דלא מתמללא:

puhuttu ei että loistelas ilossa te .

Hän, jota te ette ole nähneet, ja häntä te rakastatte, ja riemuitsette hänen uskollisuudessaan, loisteliaassa, sanoin kuvaamattomassa ilossa.

Kreikan tekstiin ”...häntä, ja hänen uskollisuudessaan...” on luettu ,הוביהימנותה jolloin saadaan lause hänen näkemiseensä liittyen. Vanhemmassa kirjasinlajissa lukuvirhe on taas helppo tehdä.

9 דתקבלון פורענא דהימנותכון חיא דנפשתכון:

teidän sielujenne elämä uskollisuutenne palkinto saisitte että .

Että saisitte teidän uskollisuutenne palkinnon – teidän sielujenne elämän.

Kreikassa soteria, pelastus, mutta arameassa siis ”elämä”. Pelastus olisi purkana, פורקנא .. Tutkin asiaa, ja huomasin, että eihän kreikan kielessä edes ole varsinaista elämä-sanaa, paitsi bios, joka on ihan nimensä mukaisesti biologista elämää. Kreikasta puuttuu paljon muutakin raamatun sanomaan liittyvää sanastoa.

10 הנון חיא דעקבו הוו עליהון נביא כד אתנביו על

ylle profetoitiin kun profeetat niiden ylle olivat tutkineet joita elämät nämä .

טיבותא דעתידא הות דתתיהב לכון:

teille annettaisiin oli tuleva joka hyvyys

Nämä elämät, joita olivat tutkineet ne profeetat, kun he profetoivat siitä tulevasta hyvydestä, joka teille tultaisiin antamaan.

11 ובצו דבאינא זבנא מחויא ומסהדא רוחה דמשיחא

Messiaan henki todistaa ja osoittaa aikaan mihin että etsivät ja .

דעמרא בהון דעתידין חשוהי דמשיחא ותשבוחתה

kirkkaudestaan ja Messiaan kärsimykset tulevat että heissä asusti joka

דמן בתרכין:

sen jälkeen joka

Ja he etsivät, että mihin aikaan se heissä asustava Messiaan henki viittaa ja todistaa, tulevasta Messiaan kärsimyksistä ja sen jälkeen tulevasta kirkkaudestaan.

12 ואתגלי להון כל דבצין הוו מטל דלו לנפשהון בעין הוו

ollut etsimässä sieluilleen ei että koska oli etsivät jotka kaikki heille paljastettiin ja .

אלא לן דילן מתנבין הוו אילין דהשא אתגלי לכון ביד

kautta teille paljastettu nyt että nämä olivat profetoivat meidän meille mutta

אילין דסברנכון ברוחא דקודשא דאשתדר מן שמיא

taivaista lähetetty joka pyhyiden hengessä teitä evankelioi joka nämä

דבהין בהלין מתרגרין אף מלאכא דנדיקון:

katsoa enkelit myös kaipaavat näissä joihin

Ja paljastettiin heille kaikille, jotka etsivät, koska he eivät etsineet omia sielujaan varten, vaan meille, että he meistä profetoivat näitä, jotka nyt on heidän kauttaan teille paljastettu – nämä, jotka teitä evankelioivat siinä pyhyiden hengessä, joka oli lähetetty taivaista. Näihin myös enkelit kaipaavat katsoa.

13 מטל הנא חזוקו חצא דתרעיתכון ואתתעירו גמיראית

täydellisyys huomioikaa ja ajatustenne lantio vyöttäkää tämän tähden .

וסברו על חדותא דאתיא לכון בגלינה דמרן ישוע

Jeshua herramme ilmestyksessä teille tuleva joka ilon ylle toivon ja

משיחא:

Messias

Tämän tähden vyöttäkää ajatuksenne, ja kiinnittäkää huomionne täydellisyyteen ja siihen ilon toivoon, joka teille on tuleva meidän Herramme Jeshuan, Messiaan, ilmestyessä.

14 איך בניה משתמענא ולא תשתותפון טוב לרגיגתכון

himoillenne taas otatte osaa eikä tottelevaiset lapset kuin .

קדמיתא אילין דרגין הויתון דלא בידעתא:

tiedossa ilman olitte himoiten että nämä aikaisempi

Kuin tottelevaiset lapset, ettekä ota uudelleen osaa niihin aikaisempiin himoihin, näihin, joissa te himoiten olitte, tietoa vailla.

15 אלא הו קדישין בכלהון הופכיכון איך דקדיש הו

hän pyhä kuin elämäntapanne kaikessa pyhät olkaa mutta .

מן דקרכון:

teidät kutsui joka

Mutta olkaa pyhät kaikissa elämäntavoissanne, niin kuin hän, joka teidät kutsui, on pyhä.

16 מטל דכתיב דהויתון קדישין איכנא דאף אנא קדיש

pyhä minä myös että kuten pyhät olkaa että kirjoitettu joka koska .

אנא:

minä

Koska kirjoitettu on, että "olkaa pyhät, kuten myös minä, minä olen pyhä".

Aramea tuo tässä taas esiin sanonnan "ena'na" אנא אנא , joka liittyy aina Jumalaan tai Jeesukseen.

17 ואן הו דאבא קרין אנתון הו דלית קדמוהי מסב

hyväksy edessään ei joka hän te kutsutte isä että hän jos ja .

באפא ודאן לכלנש איך עבדוהי בדחלתא אתדברו

johdatuksessa olkaa palvonnassa tekojensa kuin jokaiselle tuomitsee ja kasvoissa

בזבנא הנא דתותבותכון:

vaelluksenne tämä ajassa

Ja jos te kutsutte häntä, että hän on isä, joka ei edessään hyväksy kasvoja, ja tuomitsee jokaisen tekojensa mukaan, olkaa palvonnassa, olkaa johdatuksessa tässä vaelluksenne ajassa.

Johdatus puuttuu kreikasta. Kreikassa dachlutha on laitettu merkityksellä fobos, pelko tai kauhu.

18 כד ידעין אנתון דלא בכספא דבלא ולא בדהבא

kullassa eikä kuluu joka hopeassa ettei te tiedätte kun .

אתפרקתון מן עבדיכון סריקא הנון דקבלתון

saaneet jotka nuo arvottomat teoistanne lunastettiin

מן אבהיכון:

isistänne

Kun te tiedätte, ettei teitä ole hopealla, joka kuluu, eikä kullalla, lunastettu arvottomista teoistanne, niistä, jotka te olitte saaneet isiltänne.

Mutta kuluuko hopea? Hopea, kesef, tarkoittaa myös käteistä rahaa, tarkoitti raamatun aikaan ja tarkoittaa edelleen. Hopea, joka kuluu on siis todennäköisesti ”rahalla, joka kuluu”. Sama toistuu läpi koko raamatun, katsokaapa hopeasta kertovia kohtia! Tässä vielä Gingrichin UT:n sanakirjan ote, kreikan argyrion - alleviivaus minun;

ἄργύριον, οὐ, τό silver, **always of money** except 1 Cor 3:12 v.l. Of silver money generally Ac 3:6; 7:16. Of particular silver coins *silver shekel* (worth about 4 drachmas) Mt 26:15; *silver drachmas* Ac 19:19. Of money in general Mt 25:18, 27; Lk 9:3. Of a bribe Mt 28:15. [pg 25]

19 אלא בדמא יקירא דאמרא דמומא וטולשא לית בה

hänessä ei saastutus ja virheetön joka karitsan kallis veressä vaan .

דאיתוהי משיחא:

Messias on joka

Vaan karitsan kalliissa veressä, joka on virheetön, eikä hänessä ole saastutusta, joka on Messias.

20 הו דמקדם הוא פריש להדא מן קדם תרמיתה

perustaminen edestä tälle osoitettu oli ennen hän .

דעלמא ואתגלי באחריתהון דזבנא מטלתכון:

teitä varten ajoissa viimeisissä ilmestyi ja maailman

Hän, joka oli tähän osoitettu jo ennen maailman perustamista, ja ilmestyi teitä varten näissä viimeisissä ajoissa.

21 אילין דבאידה הימנתון באלהא הו דאקימה מן בית

huoneesta hänet nosti joka hän Jumalassa uskoitte kauttaan jotka nämä .

מיתא ויהב לה שובחא דהימנותכון וסברכון נהוא על

ylle oleva toivonne ja uskollisuutenne että kirkkaus hänelle antoi ja kuolleet

אלהא:

Jumala

Nämä, jotka hänen kauttaan uskovat Jumalaan, häneen, joka nosti hänet kuolleiden huoneesta, ja antoi hänelle kirkkauden, että teidän uskollisuutenne ja toivonne olisi Jumalan yllä.

22 כד נהוין קדישן נפשתכון במשתמענותה דשררא

totuuden tottelemisessaan sielunne pyhitetyt olisivat kun .

ונהוין מלין חובא דלא מסב באפא דמן לבא דכיא

puhdas sydämestä että kasvoissa hyväksyä ei että rakkaus täynnä olisivat ja

וגמירא תהוון מחבין חד לחד:

yhdelle yksi rakastavia olisitte täydellinen ja

Kun teidän sielunne olisivat pyhitetyt, hänen totuutensa tottelemisessa, ja olisivat täynnä rakkautta, ettei katsottaisi kasvoihin, että olisitte sydämestänne puhtaat ja täydelliset, ja rakastaisitte toinen toistanne.

Käytän mieluummin tottelemista, kuin kuuliaisuutta, koska kuulemiselle on oma sanansa. Kasvoihin katsominen tai hyväksyminen on, kuten jo jossain aikaisemmassa suomennoksessa mainitsin, seemiläinen sanonta, joka tarkoittaa puolueellisuutta oppiarvon tai yhteiskunnallisen aseman perusteella.

23 איך אנשא דמן דריש אתילדתון לא מן זרעא דבלא

kuluu joka siemenestä ei te synnyitte ylhäältä että ihmiset kuin .

אלא מן אינא דלא בלא במלתא חיתא דאלהא דקימא

pysyy joka Jumalan elävä sanassa kulu ei joka sellaisesta vaan

לעלם:

iankaikkisuudelle

Kuin ihmiset, jotka ovat ylhäältä syntyneet, ei katoavasta siemenestä, vaan sellaisesta, joka ei katoa, elävän Jumalan sanan kautta, joka pysyy iankaikkisesti.

24 מטל דכל בסר עמירא וכלה יאיותה איך עופיא

kukoistus kuin kauneutensa kaikki ja ruohoa liha kaikki että koska .

דחקלא יבש עמירא וחמא עופיא:

kukoistus haihtuu ja ruoho kuivuu kedon

Koska "kaikki liha on ruohoa, ja kaikki sen kauneus kuin kedon kukoistus; ruoho kuivuu ja kukoistus haihtuu".

25 ומלתה דאלהן קימא לעלמין והדא הי מלתא הי

se sana se tämä ja iankaikkisuuksiin pysyy Jumalamme sana ja .

דאסתברתון:

evankelioitu joka

Ja "meidän Jumalamme sana pysyy iankaikkisesti". Ja tämä on se sana, joka on teille julistettu.

KR33 Jes.40:8 sanoo, "meidän Jumalamme sana pysyy iankaikkisesti". Sanatarkasti sama. Miksi kreikassa sitten on "Herran", ῥῆμα κυρίου? Myös LXX sanoo tuossa "Jumalamme", ῥῆμα τοῦ θεοῦ - erikoista.

2:1 אניחו הכיל מנכון כלה בישותא וכלה נכלא ומסב

hyväksyntä ja petollisuus kaikki ja pahuus kaikki teistä sen tähden poistakaa .

באפא וחסמא ומאכלקרצא:

paholaisesta ja kateus ja kasvoissa

Sen tähden, poistakaa teistä kaikki pahuus ja kaikki petollisuus, ja kasvoihin katsominen ja kateus, ja mikä on paholaisesta.

Akelkartsa on ”paholainen”, kreikassa diabolos. Sana kuitenkin muodostuu sanoista ”syö, puree”, joten käännöksissä on poikkeuksetta menty tämän tulkinnan mukaan. Kreikassa yleensä sana on oikein, paholainen, mutta tässä kohtaa καταλαλιάς, pahan puhuminen, joka kyllä muuten sopii tähän, mutta kaventaa jakeen sanomaa. Osa kreikan käsikirjoituksista on jättänyt jakeen lopun kokonaan pois. Miksi?

והוּו אִיךְ יְלוּדָא שְׁבְרָא וְאַתְרָגְרָגוּ לֵה לְמַלְתָּא אִיךְ²

kuin sanalle hänelle tavoitelkaa ja vauvat imeväiset kuin olkaa ja .

דְּלַחְלָבָא נְקָדָא וְרוּחָנָא דְּבַה תְּתַרְבּוּן לְחַיָּא:

elämälle kasvaisitte siinä että hengellinen ja puhdas maidon

Ja olkaa kuin imeväiset vauvat, ja tavoitelkaa sitä puhdasta ja hengellistä sanaa kuin maitoa, että te siinä kasvaisitte elämää varten.

Kreikan teksteissä vain muutamassa on loppu ”pelastukseen”. Lähes kaikissa viimeinen sana puuttuu. Sanan käyttö tässä kohdassa on muun raamatun sanoman vastaista, Jeesus pelastaa ja sana kasvattaa. Sana ”puhdas” on oikein kreikassa, mutta länsimaisiin teksteihin se on laitettu ”väärentämätön”. Sanaa ei kreikassa käytetä missään muualla raamatussa. Taas Gingrichin sanakirjasta:

ἄδολος, ον *unadulterated, pure* 1 Pt 2:2.* [pg 4]

Aramean sana, nakad, tässä ja Matt.27:59. Jastrowin sanakirjan mukaan ”puhdas”, eikä mitään muuta. Miksi kreikassa on adolos, eikä normaali katharos, joka on myös ”opillisesti puhdas”? Muistattehan historiasta kataarit, ”puhdasoppiset”? Ajatteliko kreikan tekstin valmistaja, ettei teksti olisikaan oikealla tavalla puhdasta? Tämä tulee esille lukuisissa Talmudin osissa, mm. Tract Megillah, joissa kirjoitusten aramean kääntäminen on hyväksyttyä, mutta muissa kielissä puuttuu tarvittava terminologia? Tract Sabbath (ch.XVI/mishna) sanoo, että ”ei ole luvallista lukea kirjoituksia, jotka on kirjoitettu koptin, meedian, vanhan hebrean, elamin tai kreikan kielellä”, mutta näitä käännöksiä ei saa tuhotakaan.

אֵן טַעַמְתּוֹן וְחַזִּיתּוֹן דְּטַב הוּו מְרִיא:³

Herra on hyvä että olette nähneet ja olette maistaneet jos .

Jos olette maistaneet ja nähneet, että Herra on hyvä.

Suoraan psalmista 34. Kreikasta puuttuu ”ja nähneet”. Aramean ”olette nähneet” וחזיתון on luettu ”olitte” והויתון , ja jälleen yksi selkeä virhe selittyy aramean avulla!

הוּו דְּלֵה מִתְקַרְבִּין אַנְתּוֹן דְּאִיתוּהִי כְּאַפָּא חַיָּא דְּאַסְלִיּוּהִי⁴

hylkäsivät jonka elävä kivi on joka te lähestytte jota hän .

בְּנֵי אַנְשָׁא וְגַבָּא וּמִיְקָר לֹות אֱלֹהָא:

Jumalalle kallis ja valittu ja ihmiset lapset

Hän on se, jota te lähestytte, joka on se elävä kivi, jonka ihmislapset hylkäsivät, ja Jumalalle kallis ja valittu.

5 וַאֲף אַנְתּוֹן אִיךְ כַּאֲפֵא חִיתָא אַתְּבִנּוּ וְהוּוּ הֵיכְלָא רוּחְנָא

hengellinen temppele olette ja rakennetaan elävä kivet kuin te myös ja .

וְכֹהֲנָא קִדְיִשָׁא לְמַסְקוּ דְּבַחָא רוּחְנָא דְּמַקְבְּלִין קִדְּם

edessä hyväksytään jotka hengelliset uhrit uhraamaan pyhät papit ja

אֱלֹהָא בִּיד יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא:

Messias Jeshua kautta Jumala

Ja myös te; rakentukaa, kuin elävät kivet, ja te olette hengellinen temppele, ja pyhiä pappeja. Uhratkaa hengellisiä uhreja, jotka otetaan vastaan Jumalan edessä, Messias Jeshuan kautta.

Kreikka käyttää temppeleistä aramean beit-vastinetta, eli οἶκος. En löydä selitystä sille, miksi normaali temppele-sana, ναός ei ole käytössä. Samoin kohen-papeista on sellainen papistoa koskeva sana, joka tulee 2Moos.19:6 LXX tekstistä, mutta ei siinä muodossa esiinny muualla.

6 אַמִּיר הוּ גִיר בְּכַתְבָא דְּהָא סָאֵם אֲנָא בְּצִהִיּוֹן כַּאֲפֵא

kivi Zhion'ssa minä asetan katso että kirjoituksessa sillä on sanottu .

בְּחִירְתָא וּיקִירְתָא בְּרִישׁ זֹוִיתָא וּמִן דְּמַהִימֵן בַּה לָא

ei hänessä uskovat jotka ja kulma päässä kallis ja koeteltu

נְבֵהַת:

häpeävä

Sillä kirjoituksessa on sanottu, että "katso, minä asetan Zhioniin koetellun ja kalliin kiven, kulmakiven, ja jotka uskovat häneen, eivät häpeään joudu".

Tai, "joiden usko on hänessä". Lainaus Jesaja 28:16 ei ole mistään nykyaikana tunnetusta käsikirjoituksesta, nykyisinhän siinä on lo-jachish, ei pelästy, tai "säiky", niin kuin Seppälän tanakhiin se on laitettu. "Häpeään joutuva" menee kyllä muun raamatun sanoman kanssa täydellisesti yhteen. Alkuseurakunnan käytössä ollut raamattu poikkeaa nykyisestä BHS monessa kohdassa.

7 לְכוּן הַכִּיל אֶתִּיהַב הֵנָּא אִיקְרָא לְאִילִין דְּמַהִימֵנִין לְהַנוּן

näille uskovat jotka näille kunnia tämä annettu sen tähden teille .

דִּין דְּלָא מִתְּפִיסִין:

tottele eivät jotka mutta

Sen tähden teille on annettu tämä kunnia; näille, jotka uskovat, mutta niille, jotka eivät tottele:

8 כאפא הו דתוקלתא ואבנא דכשלא ומתקלין בה

siinä kompastuvat ja loukkauksen kallio ja kompastuksen hän kivi .

בדלא מתטפיסין למלתא דלהדא סימין:

osoitettiin tätä varten jotka sanalle tottelevat ei että

Hän on kompastuskivi, ja loukkauksen kallio, ja siinä kompastuvat ne, jotka eivät tottele sitä sanaa – ne, jotka on tätä varten osoitettu.

9 אנתון דין שרבתא אנתון גביתא דמכהנא למלכותא

kuningaskunnalle pappeina jotka valitut olette suku mutta te .

עמא קדישא כנשא פריקא תסברון תשבחתה דהו

hän joka ylistystään julistatte lunasti kokous pyhä kansakunta

דקרכון מן חשוכא לנוהרה מיתרא:

loistelias valkeudelleen pimeydestä kutsui joka

Mutta te olette valittu suku, jotka olette pappeja kuningaskunnalle, pyhä kansa, lunastettujen kokoontumiselle. Julistakaa hänen ylistystään, joka kutsui teidät pimeydestä loisteliaaseen valkeuteensa.

Valkeus, sama sana, jota tässä käytetään, ja Dan.2:22 perustuen, tarkoittaa juutalaisilla aina Messiasta. Kreikka ja Delitsch käyttävät tavallista "valo"-sanaa, joka taas ei tuo asian tätä puolta esiin.

10 אילין דמן קדים לא חשיבין הויתון עמא השא דין

mutta nyt kansa olitte pidettiin ei ennen jotka nämä .

עמא דאלהא אפלא רחמא אית הו עליכון השא דין

mutta nyt yllenne oli ollut armot ei myös Jumalan kansa

אשתפעו עליכון רחמא:

armot yllenne vuodatetaan

Nämä, joita ennen ei pidetty kansana, mutta nyt ovat Jumalan kansa. Eikä yllänne myös ollut armoja, mutta nyt armoja vuodatetaan yllenne.

11 חביבי בעא אנא מנכון איך ערצא ואיך תותבא

vieraat kuin ja matkaajat kuin teistä minä pyydän rakkaani .

אתפרקו מן כלהין רגיגתה דפגרא הלין דעבדן קרבא

taistelua tekevät jotka nämä ruumiin himonsa niistä kaikista erotkaa

לוקבל נפשא:

sielua vastaan

Rakkaani, minä pyydän teitä, niin kuin matkajat ja vieraat, erottautukaa kaikista niistä ruumiin himoista, jotka taistelevat sielua vastaan!

12 ונהוון שפירין הופכיכון קדם כלהון בני אנשא אילין

nämä ihmisten lapset he kaikki edessä elämäntapanne kauniit olkoon ja .

דממללין עליכון מלא בישתא נחזון עבדיכון שפירא

kauniit tekonne näkisivät pahantekijät sanat teistä puhuvat jotka

ונשבחון לאלהא ביומא דבוחרנא:

viimeisessä joka päivinä Jumalalle ylistäisivät ja

Ja olkoon elämäntapanne kauniit kaikkien ihmislasten edessä, näiden, jotka teistä sanoja puhuvat, että pahantekijät näkisivät teidän kauniit tekonne, ja ylistäisivät Jumalaa viimeisenä päivänä.

Käänsin tuon "viimeisen" chorna-sanajuuren mukaan. Kreikassa episkopes, koston päivänä. Kyse on siis samasta asiasta. KR38 "etsikkopäivä" menee selvästi KJV mukaan, jossa "day of visitation", mutta raamatun englannissa visitation on AINA "kosto", nykyenglannissahan sanalla on muitakin merkityksiä.

13 והיותון משתעבדין לכלהון בני אנשא מטל אלהא

Jumala tähden ihmisten lapset kaikille alamaisia olkaa ja .

למלכא מטל שולטנהון:

käskyvaltojen tähden kuninkaille

Ja olkaa kaikille ihmislapsille alamaisia, Jumalan tähden; kuninkaille heidän käskyvaltansa tähden,

Kreikkaan on lisätty κτίσις "luomus", jolloin "lapset" בני on luettu "rakennelma" בנא . Vanhemmissa kirjasinlajeissa, käsin kirjoitettuna, alef ja jud on helppo lukea väärin. Myös Vulgatassa "subiecti estote omni humanae creaturae", mutta ei raamattu oikeasti kehota olemaan alamaisia ihmisten luomuksille. Toisen ihmisen kunnioittaminen on sanan mukaista, luodun kunnioittaminen menee jo epäjumalanpalvonnan puolelle. Arameassa mitään epäselvyyttä ei ole. Määräinen artikkeli ihmisissä viittaa seuraavissa lauseissa oleviin kuninkaisiin ja tuomareihin, tässä tapauksessa.

14 ולדינא מטל דמנה משתדרין לתבעתא דמסכלנא

väärintekijöiden rangaistukselle lähetettiin hänestä koska tuomareille ja .

ולתשובחתא דעבדי טבתא:

hyvän tekijöiden ylistykselle ja

Ja tuomareille, koska hän on heidät lähettänyt, väärintekijöiden rangaistukseksi ja hyvän tekijöiden ylistykseksi.

15 דהכנא הו צבינא דאלהא דבעבדיכון שפירא תסכרון

sulkisitte loisteliaat tekojenne kautta että Jumalan tahto on näin että .

פומא דסכלא הנון דלא ידעין לאלהא:

Jumalalle tunne eivät jotka nämä tyhmien suut

Että siten on Jumalan tahto, että omien loisteliaiden tekojenne kautta, sulkisitte suut niiltä tyhmiltä, jotka eivät tunne Jumalaa.

16 איך בני חארא ולא איך אנשא דעבידא להון

heille tekevät jotka ihmiset kuin älkääkä vapaat lapset kuin .

חארותהון תחפיתא לבישותהון אלא איך עבדוהי

palvelijansa kuin vaan pahuuksistaan päällysvaate vapautensa

דאלהא:

Jumalan

Olkaa kuin vapaat lapset, älkääkä kuin sellaiset ihmiset, jotka tekevät itselleen viitan oman vapautensa pahuuksista, vaan niin kuin Jumalan palvelijat.

17 לכלנש יקרו לאחיכון אחבו ומן אלהא דחלו ולמלכא

kuninkaille ja pelätkää Jumalasta ja rakastakaa veljillenne kunnioittakaa ihmistä kaikille .

יקרו:

kunnioittakaa

Kunnioittakaa kaikkia ihmisiä, rakastakaa veljiänne ja pelätkää Jumalaa, ja kunnioittakaa kuninkaita.

18 ואילין עבדא דאית בכון אשתעבדו למריכון בדחלתא

kunnioituksessa herroillenne alistukaa keskellänne ovat jotka palvelijoita nämä ja .

לא בלחוד לטבא ולמכיכא אלא אף לקשיא ולעסקא:

kieroille ja tylyille myös vaan nöyrille ja hyville ainoastaan ei

Ja nämä, jotka teidän keskuudessanne ovat palvelijoita; alistukaa herroillenne, kunnioituksessa – ei ainoastaan hyville ja nöyrille, vaan myös tylyille ja kieroille.

19 להלין גיר אית להון טיבותא קדם אלהא לאילין דמטל

tähden jotka näille Jumala edessä hyvyys heille on sillä näille .

תארתא שפירתא מסיברין עקתא דאתין עליהון בעולא:

väärydessä ylleen tulevat jotka ahdingot kestävät loistelias omatunto

Sillä näille on siunaus, heitä varten, Jumalan edessä, näille, jotka erinomaisen omantunnon tähden kestävät niitä ahdinkoja, jotka väärydessä tulevat heidän ylleen.

Kreikka ja latina puhuvat Jumalan omastatunnosta. Aramea ei. Teivutha on hyvyys, siunaus.

20 אילין דין דמטל סכלותהון מסיברין אולצנא אידא

mikä kärsimys kestävät tyhmyytensä tähden jotka mutta nämä .

תשבוחתא הויא להון אלא מא דעבדין אנתון דשפיר

kaunista joka te tekonne että kun vaan heille se on kirkkaus

ואלצין לכון ומסיברין אנתון הידין ירבא תשבוחתכון

teidän kirkkautenne korottaa silloin te kestää ja teille ahdistavat ja

לות אלהא:

Jumala luokse

Mutta nämä, jotka omien tyhmyksiensä tähden kestävät kärsimystä – mitä kirkkautta siinä heille on? Vaan kun teitä teidän kauniiden tekojenne tähden ahdistetaan, kestätte, silloin teidän kirkkautenne kohoaa Jumalan luokse.

21 להדא גיר אתקריתון דאף משיחא מית חלפין ושבק

jätti ja puolestamme kuoli Messias myös että kutsutut sillä tälle .

לן הנא טופסא דאנתון בעקבתה תהלכון:

vaeltaisitte hänen askelissaan te että esimerkki tämä meille

Sillä tähän te olette kutsutut, että Messias myös kuoli meidän puolestamme, ja jätti meille tämän esimerkin, että te hänen askelissaan vaeltaisitte.

22 הו דלא עבד חטיתא אפלא נכלא אשתכח בפומה:

suussaän löydetty petos ei myös syntiä teki ei joka hän .

Hän, joka ei syntiä tehnyt, eikä petosta löydetty hänen suustaan.

23 הו דמצטחא הוא ולא מצחא וחאש הוא ולא מתלחם

uhkaillut eikä hän kärsi ja loukkantui eikä hän loukattiin jota hän .

אלא משלם הוא דינה לדינא דכאנותא:

vanhurskauden tuomarille tuomionsa hän luovutti vaan

Hän, jota loukattiin, eikä hän loukkaantunut, ja kärsi, eikä hän uhkaillut, vaan luovutti oman tuomionsa vanhurskauden tuomarille.

24 ושקל חטהין כלהון ואסק אנון בפגרה לצליבא דכד

kun että ristille ruumiissaan ne nosti ja ne kaikki syntimme otti ja .

מיתנין לחטיתא בזדיקותא דילה נחא בשומתה גיר

sillä haavojensa kautta elämme hänen vanhurskaudessaan synnille kuolleet

אתאסיתון:

te parannutte

Ja hän otti meidän kaikki syntimme, ja nosti ne omassa ruumiissaan ristille, että kun me olemme synnille kuolleita, eläisimme hänen vanhurskaudessaan, sillä "hänen haavojensa kautta te olette parannetut".

Kreikan tekstile tyypillisesti, ajatus "hänen vanhurskaudessaan" puuttuu kokonaan. Kreikkalaisen, erityisesti stoalaisen filosofian mukaan, ihmisen oma vanhurskaus, oma hyvyys, on riittävä. Apt.17:18.

25 דטעין הויתון איך ערבא ואתפניתון השא לות רעיא

paimenen luokse nyt olette palanneet ja lampaat kuin olitte eksyneet jotka .

וסעורא דנפשיתון:

sielujenne kostaja ja

Te, jotka olitte eksyksissä kuin lampaat, ja nyt te olette palanneet teidän sielujenne paimenen ja kostajan luokse.

”Minun on kosto, sanoo Herra”. Tästä jakeesta tulevat sanastoomme sanat ’pastori’ ja ’piispa’, episkopos. Mutta se’oraa סעורא onkin kosto ja kostaja. Miika 7:4 sama sana. Piispan viran voi lakkauttaa.

3:1 הכנא אף אנתין נשא אשתעבדין לבעליכין

aviomiehillenne alistukaa naiset te myös näin .

דאילין דלא מתטפיסין למלתא בדובריכין שפירא דלא

ilman kaunis elämäntavoissanne sanalle tottelevat ei jotka nuo että

עמלא תקנין אנון:

heidät voitettaisiin työtä

Näin myös te, naiset, alistukaa aviomiehillenne, olkaa kauniita elämäntavoissanne, että nekin, jotka eivät sanaa tottele, ilman työtä voitettaisiin.

Kreikassa logos, sana, eikä työ. Käsin kirjoitetussa tekstissä, jos lamedin yläosa on epäselvä, sen lukee helposti r-kirjaimeksi, ja saamme puhumisen. Hellenistiselle maailmalle – vielä nykyaikanakin – ”kiehtovat viisauden sanat” ovat tärkeämpiä, kuin Jumalan voima.

2 כד חזין דבדחלתא ובנכפותא מתדברן אנתין:

te huolehditte ymmärryksessä ja kunnioituksessa että näkevät kun .

Kun he näkevät, että te kunnioituksessa ja ymmärryksessä huolehditte itsestänne

3 ולא תצטבתן בצבתא בריא דגדולא דסעריכין או

tai hiustenne palmikoinnin ulkoinen koristeissa kaunistautuko älkääkä .

דחשלתא דדהבא או דלבושא מיתרא:

hienon vaatetuksen tai kultaiset jalokivien

Älkääkä kaunistautuko ulkoisten koristeiden kautta; hiustenne palmikoinnin tai kultaisten korujen tai hienojen vaatteiden,

4 אלא אצטבתין בברנשא כסיא דלבא ברוחא מכיכתא

nöyrä hengessä sydämen salaisuus ihmisessä kaunistakaa vaan .

דלא מתחבלא צבתא דמיתר קדם אלהא:

Jumala edessä kallis että koriste turmeltuva ei joka

vaan kaunistakaa ihmisessä oleva sydämen salaisuus, hengessä nöyrä, joka ei ole turmeltuva koriste – joka on Jumalan edessä kallis.

⁵ הכנא גיר אף מן קדים נשא קדישתא אילין דמסברן

toivonsa joiden nämä pyhät naiset ennen myös sillä näin .

הוי באלהא מצבתן הוי נפשתהין ומשתעבדן הוי

olivat alistuivat ja sielunsa olivat kaunistivat Jumalassa oli

לבעליהין:

aviomiehilleen

Sillä näin myös ennen ne pyhät naiset, nämä, joiden toivo oli Jumalassa, olivat kaunistaneet omat sielunsa, ja olivat alistuneet omille aviomiehilleen.

⁶ איכנא דסרא משתעבדא הות לאברהם וקריא הות לה

hänelle oli kutsui ja Abrahamille oli alamainen Sara että kuten .

מרי הי דהוין אנתין לה בנתא בעבדא טבא כד לא

ette kun hyvissä teoissa tyttäret hänelle te olette jotka hän herrani

מתתזיען אנתין מן כל דחלא:

pelon kaikesta te horju

Niin kuin Sara oli alamainen Abrahamille, ja kutsui häntä, "minun herrani" – hän, jonka tyttäriä te olette, hyvien tekojen kautta, kun ette horju mistään pelosta.

Kreikassa on "ja ette". Jos daletin yläviiva on vähän lyhyempi, sen voi lukea vav, jolloin כדלא onkin כדלא ja כ on laitettu edeltävän sanan loppuun, tai ajateltu prepositioksi. Kreikasta arameaan sama ei onnistu, kreikan sanaa ei voi lukea väärin, edes huonolla käsialalla kirjoitettuna.

⁷ ואנתון גברא הכנא עמרו עם נשיכון בידעתא ואיך

kuin ja tiedossa vaimojenne kanssa eläkää näin miehet te ja .

דלמאנא מחילא באיקרא אחודו אנין מטל דאף הנין

nämä myös että koska he pitääkää kunniassa heikko astialle että

עמכון ירתן מוהבתא דחיא דלעלם דלא תהוון מתתקלין

kompastumaan tulisi ei että iankaikkisen elämän lahjan perivät kanssanne

בצלותכון:

rukouksissanne

Ja te miehet, eläkää näin vaimojenne kanssa, tuntemisessa, ja kuin heikkoa astiaa, pitäkää heitä kunniaassa, koska myös nämä perivät teidän kanssanne sen iankaikkisen elämän lahjan, ettette kompastuisi rukouksissanne.

Aramean lahja מוהבתא on luettu kreikkaan טיבותא hyvyys, siunaus, ja se käännetään kreikassa lähes poikkeuksetta armoksi. Vanhemmassa kirjasinlajissa taas helppo nähdä.

⁸ שולמא דין דתהוון כלכון באויותא והויתון חשין עם

kanssa kärsimykset olkaa ja sopusoinnussa te kaikki olisitte että mutta loppusana .

אילין דחשין ורחמין חד לחד והויתון רחמתנין ומכיכין:

nöyrät ja armolliset olkaa ja yhdelle yksi armahtakaa ja kärsivät jotka nämä

Mutta loppusana on, että olisitte kaikki yhteistyössä, ja olkaa kärsimyksissä niiden kanssa, jotka kärsivät, ja armahtakaa toinen toistanne, ja olkaa armollisia ja nöyriä.

⁹ ולאנש בישתא חלף בישתא לא תפרעון ואפלא

eikä myös ja maksako älkää paha puolesta paha ihmiselle ja .

צוחיתא חלף צוחיתא אלא דלקובלא דהלין הויתון

olkaa näiden päin vastoin vaan loukkaus puolesta loukkaus

מברכין להדא גיר אתקריתון דבורכתא תארתון:

perisitte siunauksen että teidät kutsuttu sillä tälle siunaten

Älkääkä maksako ihmiselle paha pahalla, eikä myös loukkausta loukkauksella, vaan päin vastoin, olkaa heidän siunaajiaan, sillä tähän teidät on kutsuttu, että siunauksen perisitte.

¹⁰ מן דצבא הכיל חיא ורחם יומתא טבא למחזא נטר

pitäköön nähdä hyvät päivät rakastaa ja elää sen tähden tahtoo joka kuka .

לשנה מן בישתא וספותה לא נמללן נכלא:

petosta puhuisi ei huulensa ja pahasta kielelleen

Sen tähden, "kuka oletkin, joka tahdot elää ja rakastaa, nähdä hyvät päivät, pidätä kielesi pahasta ja huulensa petosta puhumasta".

11 נעבר מן בישתא ונעבד טבתא ונבעא שלמא ונרהט

juoskoon ja rauhaa etsiköön ja hyvää tehköön ja pahuudesta lakatkoon .

בתרה:

jäljessä

Lakatkoon pahuudesta ja tehköön hyvää, ja etsiköön rauhaa ja juoskoon sen perään.

12 מטל דעינוהי דמריא על זדיקא ואדנוהי למשמע אנון

heitä kuulevat korvansa ja vanhurskaat ylle Herran silmänsä koska .

ואפוהי דמריא על בישא:

paha vastaan Herran kasvonsa ja

Koska "Herran silmät ovat vanhurskaiden yllä, ja hänen korvansa kuulevat heitä, ja Herran kasvot ovat pahaa vastaan".

Herra on mar'ia, Herra Jumala, jota ei saa sekoittaa Jeesuksen äidin nimeen, joka on Mirjam.

13 ומנו דנעבד לכון בישתא אן תהוון טננא דטבתא:

hyvän innokkaat olette jos paha teille tekevä joka kuka ja .

Ja kuka se on, joka tekee teille paha, jos olette innokkaat hyvään?

14 ואן הו דתחשון על אפי כאנותא טוביכון ולא תדחלון

kauhistuko älkääkä siunatut vanhurskauden kasvoni ylle kärsitte että hän jos ja .

מן אילין דמדחלין לכון ולא תשתגשון:

ärsyyntykö älkääkä teille kauhistuttaa joka näistä

Ja jos te kärsitte vanhurskauden tähden, olette siunattuja, älkääkä kauhistuttavat, älkääkä hermostuko.

15 אלא קדשו בלבותכון למריא משיחא והויתון מטיבין

valmiit olkaa ja Messias Herralle sydämissänne pyhittäkää vaan .

למפק ברוחא לכל דתבע לכון מלתא על סברא

toivo ylle sana teille kysyy joka kaikille hengessä vastaamaan

דהימנותכון במכיכותא ובדחלתא:

kunnioituksessa ja nöyryydessä uskollisuutenne

Vaan pyhittäkää Herra, Messias, sydämissänne, ja olkaa valmiit vastaamaan hengessä jokaiselle, joka teiltä kysyy sen toivonne sanasta, uskollisuutenne nöyryydessä, ja kunnioituksessa.

Kreikka käyttää taas dachluta'sta 'fobos', pelkoa, vaikka tekstin kokonaisuus puhuu edelleen toisen ihmisen kunnioittamisesta. Kreikassa on myös "aina valmiit puolustautumaan", joka kertoo kääntäjän kokemuksista? Aramean mefka, vastata, merkitsee kyllä myös "ulos pääsemistä". Hengessä, be'ruach, puuttuu kreikan tekstistä.

16 כד אית לכון תארתא טבתא איכנא דהנון דממללין

puhuvat jotka nuo että kuten hyvä omatunto teille on kun .

עליכון איך דעל אנשא בישא נבהתון איך אנשא דטלמין

hylkäävät jotka ihmiset kuin häpeäisivät pahat ihmiset vastaan että kuin yllenne

לדובריכון שפירא דבמשיחא:

Messiaassa joka kaunista elämäntavoillenne

Kun teillä on hyvä omatunto, että nuo ihmiset, jotka vastustavat, jotka puhuvat teitä vastaan, kuin olisitte pahoja ihmisiä, häpeäisivät, kun teidän elämäntapanne Messiaassa ovat kauniita.

17 עדרא הי לכון גיר דכד עבדין אנתון עבדא טבא

hyvät teot te teette kun että sillä teille on hyödyllinen .

תסבלון בישתא אן הכנא הו צבינא דאלהא ולא כד

kun eikä Jumalan tahto hän näin jos pahaa kärsitte

עבדין אנתון בישתא:

pahaa te teette

Sillä se on teille hyödyllistä, että te kärsitte pahaa, tehdessänne hyviä tekoja, jos näin on Jumalan tahto, eikä silloin, kun teette pahaa.

18 מטל דאף משיחא חדא זבן מית חלף חטהין זדיקא

vanhurskas syntiemme puolesta kuoli aikaa yksi Messias myös että koska .

חלף חטיא דנקרבכון לאלהא ומית בפגר וחיא ברוח:

hengessä elää ja ruumiissa kuoli ja Jumalalle teidät tuodakseen syntiset puolesta

Koska myös Messias kerran kuoli meidän syntiemme puolesta – vanhurskas syntisten puolesta – tuodakseen teidät Jumalalle, ja hän kuoli ruumiissa ja elää hengessä.

Voi olla myös ”elää hengen kautta”. Kreikassa on tulkinta, ”elävöitettiin”.

19 ואברז לנפשתא אילין דאחידן הוי בשיוול:

Sheol'ssa oli pidettiin jotka nämä sieluille julisti ja .

Ja hän julisti niille sieluille, joita pidettiin tuonelassa.

Juutalaisen opetuksen mukaan Sheol on paikka, josta pääsee poisikin. Esimerkiksi Zohar, Balak v.370 puhuu 1Sam.2:6 jakeesta, ”hän vie alas tuonelaan ja tuo ylös jälleen”, kuinka sieluja ”valmistetaan” tuonelassa 'Gan Eden' – Edenin puutarhaa varten. Helvetti ja Abaddon (kadotus) ovat muita paikkoja.

20 הלין דמן קדים לא אתטפיס הוי ביומתה דנוח כד

kun Noah'n päivissä olivat totelleet eivät entisistä jotka nämä .

מגרת רוחה דאלהא פקדת דתהוא קבותא על סברא

toivo ylle arkki olisi että käski Jumalan henkensä varasto

דתיבותהון ותמנא בלחוד נפשן עלין לה וחיי במיא:

veden kautta elivät ja hänelle astui sielut ainoastaan kahdeksan ja parannuksestaan

Nämä, jotka entisinä päivinä eivät olleet tottelevia, Noah'n päivinä, kun Jumala pitkämielisyydessään käski, että olisi arkki parannuksen toivoa varten, ja ainoastaan kahdeksan sielua siihen astui, ja he elivät veden kautta.

Migrath Ruachah, henkensä varasto, on aramean sanonta, joka tarkoittaa kärsivällisyyttä ym.

21 דאף אנתון בה בהו טופסא חיין אנתון במעמודיתא לו

ei kasteen kautta te elätte samoin kauttaan hänessä te myös että .

כד פגרא משיגין אנתון מן צאתא אלא כד מודין אנתון

te tunnustatte kun vaan saastaisuudesta te pesette ruumis kun

באלהא בתארתא דכיתא ובקימתה דישוע משיחא:

Messias Jeshuan ylösnousemuksessaan ja puhtaan omassatunnossa Jumalassa

Että myös te samoin hänen kauttaan, hänessä elätte, kasteen kautta, ei siinä, kun peseydytte ruumiin saastaisuudesta, vaan kun te puhtaalla omallatunnolla tunnustatte Jumalan, ja Messias Jeshuan ylösnousemuksen.

Aramea menee tässä ”suun tunnustuksella pelastutaan” –linjan mukaan, mikä sopii kauniisti raamatun sanomaan. Kreikka puhuu epämääräisesti ”hyvän omantunnon pyytämisestä”.

הו דאתעלי לשמיא ואיתוהי על ימינא דאלהא ²²

Jumalan oikea yllä hän on ja taivasiin astunut hän .

ואשתעבדו לה מלאכא ושליטנא וחילותא:

vallat ja hallitukset ja enkelit hänelle alamaisia ja

Hän on astunut taivasiin, ja hän on Jumalan oikealla puolella, ja hänelle ovat alistuneet enkelit ja hallitukset ja vallat.

אן משיחא הכיל חש חלפיכון בבסר ואף אנתון ^{4:1}

te myös ja lihassa puolestanne kärsi sen tähden Messias jos .

בה בהנא רעינא אזדינו כלמן דמאת גיר בפגרה שלי לה

hänelle lakkaa ruumiissaan sillä kuollut joka sama kaikki varustakaa mieli tässä hänessä

מן כלהון חטהא:

synneistään heistä kaikista

Sen tähden, jos Messias kärsi teidän puolestanne lihassa, ja te myös tällä tavalla, varustakaa itsellenne kaikille sama mieli, sillä joka on kuollut, hän lakkaa ruumiissaan kaikista synneistään.

דלא מכיל לרגיגתא דבנינשא נחא כמה זבנא דאיתוהי ²

olemme jonka aikaa kestää elävä ihmislasten himoille sen tähden ei että .

בפגרא אלא לצבינא דאלהא:

Jumalan tahdolle vaan ruumiissa

Sen tähden, ettei ihmislasten himojen mukaan elettäisi tätä kuluvaan aikaa, jonka olemme ruumiissa, vaan Jumalan tahdolle.

ספק גיר זבנא הו דעבר דפלחתון בה צבינא דחנפא ³

pakanoiden tahto jossa palvelitte että mennyt että se aika sillä riittää .

באסוֹטוֹתא וברוֹיוֹתא ובצחֻנוֹתא ובזמֶרא ובפּוֹלחֻנא

palvonnassa ja orgioissa ja haureudessa ja juopumuksessa ja irstaudessa

דְּשֹׂאֲדָא:

riivaajien

Sillä riittäähän se, että te siinä menneessä ajassa palvelitte pakanoiden tahtoa, irstaudessa ja juopumuksessa, ja haureudessa ja orgioissa, ja riivaajien palvonnassa.

וְהֵא שֶׁא מִתְדַמְרִין וּמִגְדַּפִּין עֲלֵיכֹן בְּדִלָּא מִשְׁתַּרְחִיתוֹן ⁴

te juokse ette että siinä teitä halveksivat ja he ihmettelevät nyt katso ja .

עִמָּהוֹן בְּהִי אִסּוֹטוֹתא קְדַמִּיתָא:

entinen irstaus tässä kanssaan

Ja katso, nyt he ihmettelevät, ja halveksivat teitä siinä, että ette juokse heidän kanssaan tässä entisessä irstaudessa.

Aramean juokseminen on tässä ”virran mukana juoksemista”. Kreikan teksti tulkitsee sen johonkin kirjaimelliseen veteen juoksemiseksi, ja käyttää sanaa ἀνάχυσιν . Tästä on KR38 saanut ”lätäkkö”-sanansa. Mutta, jälleen kerran tuo kreikan sana esiintyy raamatussa vain tässä. Tämä on yksi todiste lisää omaan johtopäätökseeni, että teksti on käännetty arameasta kreikan kielelle jossain Babylonian alueella.

הַנּוֹן דִּיהִבִּין פִּתְגָמָא לְאֱלֹהָא הוּ דַעֲתִיד לְמִדָּן מִיתָא ⁵

kuolleita tuomitsemaan tuleva joka hän Jumalalle tiliä antavat jotka nämä .

וְחַיָּא:

eläviä ja

Nämä, jotka antavat tilin Jumalalle – hänelle, joka on tuleva tuomitsemaan elävät ja kuolleet.

מִטַּל הַנָּא גִיר אִסְתַּבֵּר אֶף לְמִיתָא דְנִתְדִינוֹן אִיךְ ⁶

kuin tuomittaisiin että kuolleille myös julisti sillä tämän tähden .

בְּנִישָׁא בְּבִסֵּר וְנַחוֹן בְּאֱלֹהָא בְּרוּחַ:

hengessä Jumalan kautta eläisivät ja lihassa ihmislapsset

Sillä tämän tähden hän julisti myös kuolleille, että heidätkin tuomittaisiin, niin kuin lihassakin olevat ihmislapsset, ja he eläisivät hengessä, Jumalan kautta.

Jakeessa tulee esiin Talmudin ja Zoharin opetukset, joiden mukaan Sheol ”tuonelasta”, tullaan tuomiolle.

7 מטית לה דין חרתא דכל מטל הנא אתנכפו ואתתעירו

herätkää ja hävetkää tämän tähden kaiken loppu mutta hänelle tullut .

לצלותא:

rukoukselle

Mutta kaiken loppu on tullut – tämän tähden hävetkää, ja herätkää rukoilemaan!

Kreikka käyttää heräämisen sijasta ”olkaa selvin päin”. Jälleen sana, joka esiintyy vain tässä kirjeessä.

Midrash yhdistää alkoholin ja heräämisen, תער, Ps.60:5 kohtaan, jossa maininta ”viini sekoittaa maailman ’heräämään’ tooran ikeestä”. Aramean sana ehkä merkinnyt myös humalan haihtumista.

8 וקדם כל מדם חובא חריפא לות חדדא נהוא לכוון

teille olkoon toisillenne vilpitön rakkaus asia kaikki edessä ja .

חובא גיר מחפא סוגאא דחטהא:

syntien paljous peittää sillä rakkaus

Ja kaikissa asioissa olkoon rakkaus toisianne kohtaan vilpitön, sillä ”rakkaus peittää syntien paljouden”.

9 והויתון רחמין אכסניא דלא רטנא:

valittaen ei että vieraat armolliset te olkaa ja .

Ja olkaa armollisia vieraita kohtaan, eikä valittaen.

10 וכלנש מנכון מוהבתא דקבל מן אלהא נשמש בה

hänessä palvelkoon Jumalasta saanut jonka lahja teistä jokainen ja .

לחברוהי איך רבי בתא טבא דטיבותא מפרשתא

ainutlaatuinen hyvyyden hyvä huoneet johtajat kuin lähimmäiselle

דאלהא:

Jumalan

Ja jokainen teistä palvelkoon lähimmäistään sillä lahjalla, jonka on Jumalasta saanut, kuin Jumalan ainutlaatuisen hyvyyden hyvät huoneiden johtajat.

11 כלמן דממלל איך מלתא דאלהא נמלל וכלמן

ne kaikki ja puhuva Jumalan sanaa kuin puhuvat jotka ne kaikki .

דמשמש איך דמן חילא הו דאלהא יהב לה דבכל

kaikessa että hänelle antaa Jumala joka hän vallasta että kuin palvelee että

דעבדין אנתון נשתבח אלהא ביד ישוע משיחא הו

hän Messias Jeshua kautta Jumala kirkastuva te tehkää että

דדילה הי תשבוחתא ואיקרא לעלם עלמין אמין:

amen "iankaikkisesti & aina" kunnia ja kirkkaus se jonka että

Kaikki ne, jotka puhuvat, puhukoon kuin Jumalan sanaa, ja kaikki, jotka palvelevat, tehkää kaikki sen vallan mukaan, niin kuin Jumala hänelle antaa, että Jumala kirkastuisi Messias Jeshuan kautta, hän, jonka on kirkkaus ja kunnia, aina ja iankaikkisesti, amen!

12 חביבי לא תתדמרון בנסיונא דהוין לכון איך דמדם

asioita että kuin teille tulevat jotka kiusauksissa hämmästykö älkää rakkaani .

נוכרי גדש לכון מטל דלבוחרנכון הו הוין:

ovat he koettelemustenne tähden teille tapahtuu outoja

Rakkaani, älkää hämmästykö niissä kiusauksissa, jotka teille tulevat, niin kuin outoja asioita teille tapahtuisi, koettelemustenne tähden,

13 אלא חדו דמשתותפין אנתון לחשוהי דמשיחא

Messiaan kärsimyksilleen te otatte osaa jotka riemuitkaa vaan .

דהכנא אף בגלינא דתשבוחתה תחדון ותרזון:

juhlia ja riemuita kirkkautensa ilmestyksessä myös näin sillä

vaan riemuitkaa, te, jotka otatte osaa Messiaan kärsimyksiin, sillä näin myös te saatte hänen kirkkautensa ilmestyessä riemuita ja juhlia.

14 ואן מתחסדין אנתון על אפי שמה דמשיחא טוביכון

siunatut Messiaan nimen kasvojen ylle teitä pilkataan jos ja .

דרוחא משבחתא דאלהא מתתניחא עליכון:

yllänne lepää Jumalan loistelias henki että

Ja jos teitä pilkataan Messiaan kasvojen nimen tähden, te olette siunattuja, ja Jumalan loistelas henki lepää teidän yllänne.

15 בלחוד לא אנש מנכון איך קטולא או איך גנבא או

tai varas kuin tai murhaaja kuin teistä ihminen ei ainoastaan .

איך עבד בישתא נהוא חאש:

kärsimään joutuva pahuuden tekijä kuin

Ainoastaan, ettei kukaan teistä joutuisi kärsimään kuin murhaaja tai kuin varas, tai kuin pahantekijä.

16 אן דין חאש איך כרסטינא לא נבהת אלא נשבח

ylistävä vaan hävetkö älköön kristitty kuin kärsii mutta jos .

לאלהא בה בהנא שמא:

nimessä tässä siinä Jumalalle

Mutta jos joku kärsii kuin kristitty, älköön hävetkö, vaan ylistäköön Jumalaa tässä nimessä.

Aramean tekstissä kristiina, kristitty, on kolme kertaa, tässä ja Apt.11:26 ja Apt.26:28. Delitsch käyttää näissä kohdissa sanoja 'notsri' (Apt.26:28) ja muissa 'messiaaninen'.

17 מטל דזבנא הו דנשרא דינא מן ביתה דאלהא אן דין

mutta jos Jumalan huoneestaan tuomio alkaa että se aika että koska .

מן משרא אידא הי חרתא דאילין דלא מתטפיסין

tottele ei jotka niiden loppu on mikä alkaa meistä

לסברתה דאלהא:

Jumalan evankeliumilleen

Koska tulee aika, jolloin tuomio alkaa Jumalan huoneesta. Mutta jos se alkaa meistä, mikä onkaan niiden loppu, jotka eivät tottele Jumalan evankeliumia?

18 ואן זדיקא למחסן היא רשיעא וחטיא איכא משתכח:

löytyy mistä syntinen ja paha elää kärsimyksistä vanhurskas jos ja .

Ja jos vanhurskas elää kärsimyksistä – mistä löydetään paha ja syntinen?

Jos kärsimykset luetaan le'mchasin, saamme "armoja varten", kieliopillisesti tämä on järkevä vaihtoehto, mutta koska viimeinen sana on samassa muodossa mem-kirjaimella, ehkä siksi kreikassakin tämä.

Toisaalta, niin kuin seuraavissa jakeissa näkyy, kärsimys kirjoitetaan niissä eri s-kirjaimella, arameassa tämä tosin vähän vaihtelee. "Armoja varten" on erittäin todennäköisesti ollut kirjoittajan ajatus.

19 מטל הנא אילין דחשין איך צבינה דאלהא נגעלון לה

hänelle luovuttakoon Jumalan tahto kuin kärsivät jotka nämä tämän tähden .

נפשתהון בעבדא שפירא איך דלברווא מהימנא:

uskollinen luojalle että kuin kauniit teoissa sielunsa

Tämän tähden nämä, jotka kärsivät Jumalan tahdon mukaan, luovuttakoon hänelle sielunsa, kauniiden tekojen kautta, niin kuin uskolliselle Luojalle.

5:1 בעא אנא דין מן קשישא דאית בכון אנא קשישא

vanhin minä keskellänne ovat jotka vanhimmista mutta minä pyydän .

חברכון וסהדא דחשוהי דמשיחא ושותפא דשובחה הו

hän kirkkautensa osanottaja ja Messiaan kärsimyksiensä todistaja ja työtoverinne

דעתיד דנתגלא:

ilmestymään tuleva joka

Mutta minä pyydän; vanhimmista, jotka ovat teidän keskuudessanne, minä, vanhin, työtoverinne ja Messiaan kärsimysten todistaja, ja sen hänen kirkkautensa osanottaja, joka on tuleva ilmestymään,

2 רעו מרעיתא דאלהא דמשלמא לכון וסעורו רוחנאית

hengellisesti hoitakaa ja te seuraatte jotka Jumalan laumaa paimentakaa .

לא בקטירא אלא בצבינא לא ביותרנא טנפא אלא

vaan saastunut hyödyssä ei tahdossa vaan pakossa ei

מן כלה לבכון:

sydämenne kaikesta

Paimentakaa Jumalan laumaa, te, jotka häntä seuraatte, ja hoitakaa hengellisesti, ei pakossa vaan tahdossa, ei saastuneessa hyödyssä vaan kaikesta sydämenne,

3 לא איך מריא דמרעיתא אלא איך דתהוון להון

heille olisitte että kuin vaan lauman herroina kuin ei .

דמותא שפירתא:

loistavat esimerkit

Ei niin kuin lauman herroina, vaan kuin että olisitte heille loistavina esimerkeinä.

4 דכד נתגלא רב רעותא תקבלון מנה כלילא דשובחא

kirkkauden kruunu häneltä saatte paimen yli- ilmestyy kun että .

דלא חמא:

katoa ei joka

Että kun ylipaimen ilmestyy, te saatte häneltä kirkkauden katoamattoman kruunun.

Kreikassa stefanos voi tarkoittaa seppelettäkin, mutta se on kokonaan kreikkalaista ajattelutapaa. Juutalaisilla ja alkuseurakunnilla puhuttiin kruunusta, ei sepeleestä.

5 ואנתון עלימא אשתעבדו לקשישיכון ואתעטפו

pukeutukaa ja vanhimmillenne alistukaa nuoremmat te ja .

חיצאית מכיכות רעינא לות חדדא מטל דאלהא סקובלא

vastustaa Jumala että koska toisillenne mieli nöyrä varmuus

הו דאילין דמתתרימין ולמכיכא יהב טיבותא:

hyvyyttä antaa nöyrille ja ylpeitä jotka niille on

Ja te nuoremmat, alistukaa vanhimmistollenne, ja pukeutukaa varmuuteen ja nöyrään mieleen toisianne kohtaan, koska Jumala vastustaa niitä, jotka ovat ylpeitä, mutta nöyrille hän antaa hyvyyttä.

6 אתמככו הכיל תחית אידה תקיפתא דאלהא דהי

se että Jumalan voimallisen käden alle sen tähden nöyrtykää .

תרימכון בזבנא דזדק:

oikea joka ajassa korottaisi

Sen tähden, nöyrtykää Jumalan voimallisen käden alle, että hän teidät oikella ajalla korottaisi.

7 וצפתכון כלה שדו על אלהא דלה בטיל עליכון:

yllenne huolehtii hän että Jumala ylle heittääkää kaikki huolenne ja .

Ja heittääkää kaikki huolenne Jumalalle, sillä hän pitää teistä huolen.

8 אתתעירו ועהדו מטל דבעלדבבכון סטנא איך אריא

leijona kuin satana vastustajanne että koska valppaat ja varokaa .

נהם ומהלך ובעא דלמנו נבלע:

niellä kenet etsii ja vaeltava ja karjuva

Varokaa ja olkaa valppaat, koska teidän vastustajanne, satana, on kuin karjuva ja vaeltava leijona, ja etsii, kenet saisi niellä.

9 קומו הכיל לקובלה כד משררין אנתון בהימנותא ודעו

tietäkää ja uskollisuudessa te lujat kun häntä vastaan sen tähden seisokaa .

דאף על אחיכון דבעלמא הנון הלין חשא ערצין:

tapahtuvat kärsimykset nämä nuo maailmassa jotka veljienne ylle myös että

Sen tähden, seisokaa häntä vastaan lujina, uskollisuudessa, ja tietäkää, että myös niille veljillenne, jotka ovat muualla maailmassa, tapahtuu näitä kärsimyksiä.

10 אלהא דין דטיבותא הו דקרן לשובחה דלעלם ביד

kautta iankaikkiseen kirkkaudelleen kutsui joka hän hyvyyden mutta Jumala .

ישוע משיחא הו דיהב לן דכד נסיבר הלין אולצנא זעורא

pienet ahdistukset nämä kestämmä että kun meille antaa joka hän Messias Jeshua

דנתחיל ונשתרר ונתקים בה לעלם:

iankaikkisuudelle hänessä vahvistetaan ja lujitetaan ja varustetaan että

Mutta Jumala, hän, joka kutsui meidät hänen iankaikkiseen kirkkauteensa, Messias Jeshuan kautta, hän on antava meille hyvyyttä, kun kestämmä nämä vähäiset ahdistukset, että meitä hänessä varustetaan ja lujitetaan ja vahvistetaan, iankaikkisuutta varten.

11 דלה שובחא ואוחדנא ואיקרא לעלם עלמין אמין:

amen "iankaikkisesti & aina" kunnia ja valta ja kirkkaus hänelle .

Hänelle kirkkaus ja valta ja kunnia, aina ja iankaikkisesti, amen!

12 הלין זעוריתא איך דסבר אנא כתבת לכון ביד סלונוס

Silvanos kautta teille kirjoitin minä toivon jota kuin muutamat nämä .

אחא מהימנא ומפס אנא וסהד אנא דהדא הי טיבותא

hyvyys on tämä että minä todistan ja minä varma ja luotettava veli

שרירתא דאלהא הדא דקימין אנתון בה:

siinä te pysytte että tämä Jumalan totuus

Nämä muutamat asiat, joita minä toivon, minä kirjoitin teille Silvanoksen kautta, luotettava ja varma veli, ja minä todistan, että tämä hyvyys on Jumalan totuus; tämä, että te siinä pysytte.

13 שאלא שלמכון עדתא גביתא דבבבל ומרקוס ברי:

poikani Markus ja Babelissa joka valittu seurakunta teille rauhaa toivotan .

Minä toivotan rauhaa teille, valitulle seurakunnalle, joka on Babelissa, ja minun poikani Markus.

14 שאלו בשלמא חד דחד בנושקתא קדישתא שלמא

rauha pyhyys suudelmassa yhden yksi rauhassa toivottakaa .

עם כלהון אילין דבמשיחא אנון אמין:

amen ovat Messiaassa jotka nämä he kaikki kanssa

Toivottakaa toinen toisellenne rauhaa pyhyyden suudelman kautta. Rauha kaikkien niiden kanssa, jotka ovat Messiaassa! Amen!